

ÇOCUK VAKFI

20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü Nedeniyle

2013 DÜNYA ÇOCUK HAKLARI BİLDİRİSİ Yayınlıyor

Çocuk Vakfı, her yıl kutlanan 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü nedeniyle bildiri hazırladı. Bu yılın Türkiye bildirisini şair **Osman Konuk** yazdı.

Çocuk Vakfı 2013 DÜNYA ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ BİLDİRİSİ

BÜYÜKLERE YARDIM EDİN!

Bir yetişkin olarak, suçluluk hissetmeden çocuk ve çocukluk hakkında söz almak çok zor. Yetişkinlerin kurduğu ve her şeyi tanımladığı bir evrende çocuk olmak, çocuklarla ilgili olmak hatta çocuklar hakkında akademik ve profesyonel olmayan bir çaba göstermek çok yalnızlaştırıcı. Bu özel yalnızlık biçimini yeni öğrendim. Hayatını çocuklara “vakfetmiş” bir yazardan öğrendim. Konu çocuklar olduğunda, birden aslında ne kadar yalnız kalılabildiğini. Diğer yalnızlıkların ne kadar da bencilce olabildiğini.

*

Diyalog 1:

Dört yaşındaki yeğenimi deniz kıyısına götürmüştüm. Kıyıda oltacılar balık avlıyorlardı. Yeğenim, olta ve balık arasında bir bağlantı olduğunu anlamıştı. Heyecanla bağırdı:

“Amca biz de balık kurtaralım!”

Çocuk zihnini daha iyi anlatan bir cümle. Sonradan bir şiire de almıştım.

“Oltalar balık kurtarmak için değildir”

*

Tarihte çatışmanın kimler ya da hangi düşünceler arasında olduğunu açıklayan pek çok teori var. Çatışmanın farklı iki güç, düşünce, toplum ya da ideoloji arasında değil, insanın çocukluk durumuyla yetişkinlik durumu arasında olduğuna dair bir teori yok bildiğim kadarıyla. Sonuçta, çatışmalar iki farklı tür arasında değil, aynı türün iki farklı hali arasında. İyi tarafı tahmin etmek hiç de zor olmasa gerek.

Yetişkinlerin en basit sorunları çözerken bile ne kadar saçmaladıklarını gördükçe özellikle.

*

Elbette çocukluk kadar yetişkinlik de yaratılış gereği. Çocuklar da tartışır, kavga eder ama yeteri kadar zaman verilirse sonu barışmayla biter. En azından kavga ediyorlarken gerçekten kavga ediyorlardır ve barıştıklarında da barışmışlardır. Barışları savaş hazırlığı anlamına gelmez.

Yetişkin egolarının nasıl en küçük mekanı bile aşılmaz tel örgülerle kapattığını düşündükçe, neden deneysel bir çocuk yönetimi kimsenin aklına gelmemiştir mesela. Çocuklara yetişkin rolleri oynatma ritüeli olmayan bir seçenek.

Zaten daha ne kadar kötü olabilirdi ki olmuş olanlar ?

*

Yetişkin kimliklerinin karmaşık, çatışmacı, hiyerarşik ve yabancılaştırıcı niteliği, sadece bu açıdan bile sorun çözme kapasitesini sınırlandırır ve daraltır. Modernlik tarihsel açıdan nasıl geleneği bir tür ergin olmama hali olarak tanımladıysa, yetişkinlik de çocukluğa benzer iktidar mantıkla bakar. Çocuklar, çocuk kimdir, nasıl çocuk olunur, nasıl kız ve erkek çocuk olunur, kim dost, kim düşman gibi zihinlerini biçimlendiren temel kategorileri doğrudan öğrenemezler. Çocuk oyunlarındaki statü ve rol dağılımı çevreden, gözlediklerinden çıkarılır. Bu tür kültürel, çevresel ve ekonomik etkilerin en az düzeyde olduğu ortamlarda, çocuklar, en azından iyilerden olmak için yarışlar.

Gerçek resmî tarih yetişkinlerin resmî tarihidir ve başka türlü pekâla yazılabildi.

*

Bir çocuk için siyah ya da beyaz, esmer ya da sarışın olmak kendiliğinden anlamlı değildir. Hatta aynı dili konuşamamaları bile, anlaşmaları için bir engel oluşturmaz. Hayat yalın, dil kolay ve iletişim doğaldır. Parklarda, sokaklarda birbirlerini kuşkuyla süzen ebeveynlerin yanında oynayan çocukların görüntüsü farkı anlatmak için yeterli.

Çünkü çocukluk evrensel ve doğal, yetişkinlik yerel ve yapaydır.

*

Yetişkinler daima İlk hareket, selamlaşma ya da konuşma için uzun uzun düşünürler ve sadece bu kadarı için bile bir çok iletişim modelleri geliştirirler. Çocuklar pat diye konuya girerler ve “sonrası iyilik sağlıktır”.

Yollar ve araçlar kapatılmadığı sürece çocuklar daima bir yolunu bulurlar ve bunun için özel gps aygıtlarına ihtiyaçları yoktur. Kaybolma bir yetişkin icadıdır.

*

Diyalog 2:

İki çocuk parkta karşılaşırlar. Yanlarında anneleri. Birinci çocuk ikinciye pat diye sorar: “Siz fakir misiniz?”

Sorunun muhatabı çocuk annesinin eteğini çekiştirerek:

“Anne biz fakir miyiz?” diye sorar.

Annesi :

“Hayır tabii ki değiliz” der ve eliyle az ilerde oynayan çocukları göstererek:

“Biz fakir değiliz, onlar fakir”.

Böylece o çocuğun , “fakir ama gururlu bir çocuk” olma şansı elinden alınmış olur.

*

*

Çocukluk ve çocuklar hakkında konuşmak , aslında tarih boyunca çocukluğun bir “eksiklik”,hatta hastalık hali gibi görülmesi anlayışıyla ilgili.

Çocuklar hakkında yazmak bir özeleştirici duygusunu çağırıyor ister istemez. İki açıdan: Birincisi kişisel, yani kendi çocukluk hikayemle birlikte çocuklarımla hikayesi . İkincisi ise, tüm çocuklar için tüm yetişkinler adına düşünmek. İkisi de aynı soruya bağlıyor:

Soru: Her şey daha iyi yapabilir miydik?

Cevap: Kesinlikle her şeyi daha iyi yapabildik.

Ve yapmadık.

Ve sorumluyuz.

İnsan ahlakî bir varlık ve bu ahlakî bir soru. Kimse sorumluluktan muaf değil.

*

Acaba hayat çocukluktan yetişkinliğe doğru değil de yetişkinlikten çocukluğa doğru olsaydı her şey nasıl olurdu *. Bu tür kurgulara, edebiyatta, sinemada yer veriliyor ama hepsi bir sapma gibi gösteriliyor.

Hikayenin sonunda işler “normale” dönüyor ve genellikle bir felaketle sonuçlanıyor. Felaketin norm olduğu bir durum.

*

Konu hep bir yanlış soruyla tartışılıyor: Çocukların sahibi kimdir ?

Cevaplar, devlet, ebeveyn, toplum ya da kurumlar gibi seçeneklerde toplanır. Hukuksal boyut bir tarafa, sanki çocuklar başka bir gezegenin canlılarıymış gibi nesneleştirilirler. Sınıflandırılırlar, değerlendirilirler, ceza ya da ödüllerle şartlandırılarak eğitilirler. Kutsal eğitim kurumu. Çocuksuz okullar ve okulsuz çocuklar sarmalında, bir yetişkin hegemonyası varlığını sürdürür.

Çocukları çocukluktan “kurtaran” bir eğitime hayır!

Çocukların tabiatını “kutlayan” bir eğitime evet!

Aslında çocukların yetişkinlere değil, ama yetişkinlerin çocuklara söyleyecekleri var.

Büyüklere yardım edin!

OSMAN KONUK

Osman Konuk, 1961 yılında, Afyonkarahisar' da doğdu. 1982 yılında İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. İlk şiiri İzmir'de yayınlanan Yeni Sanat dergisinde yayınlandı. Yönelişler dergisinin (1981) kurucu kadrosunda ve ilk dönem yayın kurulunda bulundu.

Şiirleri Oluşum, Yönelişler, Tan, İpek

Dili, Kökler, Kırklar, Atlılar, Dergah, Hece, Heves ve İtibar dergilerinde yayımlandı.

Halen Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Kitapları:

Seni Yalnız Ben Anlarım, Üç Çiçek Yayınevi, 1982.

Tehlikeli Belki, Hece Yayınları, 2006.

Sosyal Bilim, Etik ve Yöntem, Adres Yayınları, 2009.

Beyaz Savunma, Pan Yayıncılık, 2009.

Sıfır İroni, 160.Kilometre Yayınları, 2012.

Umut var... Ve hep olacak!..